

Onni on
omannäköistä,
täyttä
elämää!

Opas henkilökohtaisen avun asiakkaalle

09 8564 6542

avustajapalvelut@onnion.fi

www.onnion.fi

Henkilökohtainen apu mahdollistaa yhdenvertaisuuden muiden kanssa

Vammaispalvelulaki oikeuttaa henkilökohtaisen avun vaikeavammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat apua tavanomaisista elämän toiminnoista suoriutumiseen.

Lain tavoitteena on turvata yhdenvertaisuus vammaisten ja vammattomien ihmisten välillä. Sen tarkoitus on parantaa vammaisten oikeuksia elää osana yhteiskuntaa, tehdä samanlaisia valintoja kuin muutkin ihmiset ja parantaa itsemääräämisoikeutta.

Henkilökohtainen apu mahdollistaa itsenäisen elämän yhdenvertaisena muiden kanssa. Vammaisen henkilön ei tarvitse olla riippuvainen perheensä jäsenten tai ystävien avusta, sillä jo kohtalaisen vähäinenkin toistuva avun tarve on peruste avun hakemiselle. Henkilökohtaisen avun hakemista ei kannata turhaan pitkittää.

Tästä oppaasta saat tietoa siitä, kuka voi hakea henkilökohtaista apua, miten hakeminen tapahtuu ja mitä asioita siinä kannattaa ottaa huomioon.

Kuka voi hakea

henkilökohtaista apua?

Vammaispalvelulain mukaan henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka pitkäaikaisen tai etenevän sairauden tai vamman johdosta tarvitsee välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen seuraavista asioista:

- Päivittäiset toiminnot
- Työ ja opiskelu
- Harrastukset
- Yhteiskunnallinen osallistuminen
- Sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen

Mitään tiettyjä vammoja tai sairauksia henkilökohtaisen avun saaminen ei edellytä, vaan vaikeavammaisuus määritellään toimintakyvyn perusteella. Avun tarve ei kuitenkaan saa johtua pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Erityisryhmät

Vaikeavammaiset lapset ovat oikeutettuja henkilökohtaiseen apuun silloin, kun he pystyvät itse tekemään päätöksiä omasta toiminnastaan. Heillä on oikeus elää ikätasonsa mukaisesti ilman että se vaatii vanhempien apua. Henkilökohtaisen avun saaminen on myös suuri apu perheen jaksamiselle.

Henkilökohtaista koulunkäyntiapua haetaan ensisijaisesti opetustoimelta. Jos apua ei koulun puolesta järjestetä, voi sitä saada vammaispalvelun kautta.

Nuorille henkilökohtainen apu on tärkeä tuki itsenäistymiseen. He saavat vapautta tehdä asioita itsenäisesti ilman perheen apua. Henkilökohtainen apu voi ehkäistä syrjäytymistä kaveriporukasta.

Asumispalveluita käyttävät henkilöt voivat myös hakea henkilökohtaista apua. Asumisyksikön tehtävänä on auttaa päivittäisissä toimissa, mutta henkilökohtainen apu mahdollistaa itsenäisen tekemisen ja liikkumisen omien toiveiden mukaan.

Mihin henkilökohtaista apua voi käyttää?

Henkilökohtainen apu on tarkoitettu päivittäisiin toimintoihin sekä kotona että kodin ulkopuolella. Alla on listattuna tavallisimpia esimerkkejä asioista, joissa henkilökohtaista apua voi hyödyntää.

Päivittäiset toimet

- Syöminen, pukeutuminen, hygieniasta huolehtiminen
- Terveystenhoito ja ulkonäöstä huolehtiminen
- Työ ja opiskelu
- Päivittäinen asiointi (esim. kaupassa käynti, lääkärikäynnit)
- Perheen, kodin ja lemmikkien hoito

Henkilökohtainen apu voi sisältää myös jonkin verran itsehoidollisia toimenpiteitä.

Harvemmin tapahtuvat toistuvat toiminnot

- Lomamatkat kotimaassa ja ulkomailla
- Kausiluontoiset työt (esim. lumityöt, nurmikon leikkuu)
- Kodin huoltotyöt (esim. ikkunanpesu)

Harrastukset ja vapaa-aika

- Säännölliset harrastukset
- Yhteiskunnallinen osallistuminen
- Kulttuuri- ja urheilutapahtumat
- Sukulaisten ja ystävien tapaaminen
- Perhejuhliin osallistuminen

Miten henkilökohtaista apua haetaan?

Henkilökohtaista apua haetaan kunnan sosiaalitoimesta. Isommissa kunnissa on olemassa erikseen vammaispalveluita koskeva yksikkö, joka tekee henkilökohtaisen avun päätökset.

Prosessi on hyvä aloittaa laatimalla palvelusuunnitelma, jossa selvitetään vammaisen henkilön palvelujen ja tukitoimien tarve. Henkilökohtainen apu on yksi osa tätä kokonaisuutta. Palvelusuunnitelman tekee sosiaalityöntekijä yhdessä asiakkaan ja omaisen kanssa.

Hakemuksen henkilökohtaisesta avusta voi tehdä täysi-ikäinen henkilö itse tai alaikäisen huoltaja. Helpoimmin se onnistuu kirjallisesti kunnan valmiilla kaavakkeella, mutta hakemus voi olla myös vapaamuotoinen.

Jos hakemuksen tekeminen tuntuu vaikealta tai hakijan on vaikea ilmaista itseään kirjallisesti, apua voi kysyä sosiaalityöntekijältä. Hän voi neuvoa henkilökohtaisesti, mitä hakemuksen täyttämässä kannattaa huomioida tai mitä asioita on syytä täsmentää.

Voit myös ottaa yhteyttä suoraan haluamaasi palveluntarjoajaan, joka voi auttaa hakuprosessissa.

Hakemuksessa tulee olla ainakin:

- Hakijan yhteystiedot ja henkilötunnus
- Toivottu henkilökohtaisen avun toteutustapa ja tuntimäärä
- Perustelut avun tarpeelle:
 - Vamma tai sairaus
 - Elämäntilanne
 - Avuntarve
- Liitteet, jotka tukevat hakemusta:
 - Lääkärinlausunto
 - Toimintaterapeutin tai fysioterapeutin lausunnot
 - Työnantajan, opiskelupaikan tai vapaa-ajantoiminnan vetäjien lausunnot avun tarpeesta
 - Päiväys ja allekirjoitus

Mitä hakiessa kannattaa huomioida?

Henkilökohtaisen avun hakemisessa itsearviointi omasta avun tarpeesta on tärkeässä roolissa. Hakemuksessa kannattaa kertoa mahdollisimman kattavasti, kuinka vammasta aiheutuva haitta vaikeuttaa säännöllisistä toimista selviytymistä.

Sen lisäksi, että käsittelet hakemuksessa avun tarvetta päivittäisissä toiminnoissa, ota huomioon myös seuraavat näkökulmat:

Vaihtelut avun tarpeessa

Avun tarve voi vaihdella eri päivinä tai kausittain esimerkiksi sairauden vaiheen tai vuodenajan perusteella. Tee arvio enemmän tarvitsemasi avun mukaan.

Itsenäinen suoriutuminen ei saa aiheuttaa kohtuutonta ajanhukkaa

Huomioi myös se, että vaikka selviytyisit jostakin tehtävästä, mutta siihen menee kohtuuttomasti aikaa, on henkilökohtainen apu tähän toimintoon perusteltua.

Asiat, joita et ole voinut tehdä avun puuttuessa

Mainitse ne asiat, jotka olet joutunut jättämään tekemättä, koska et ole saanut niihin apua. Tällaisia voivat olla esimerkiksi opiskelu, harrastukset tai tapahtumiin osallistuminen.

Miten haluaisit avun toteutettavan?

Kirjaa hakemukseesi, haluatko toimia itse työnantajana vai haluatko, että henkilökohtainen apu toteutetaan ostopalveluna tai palvelusetelillä. Ilmoita myös mahdollisimman tarkasti, mihin aikaan viikosta tai päivästä tarvitset apua.

Läheisten antama apu ei vähennä avun tarvetta

Muista, että perheesi tai ystäväsi tarjoama apu ei vaikuta henkilökohtaisen avun tarpeen arviointiin. Sinulla on oikeus selvittää arjesta itsenäisesti olematta riippuvainen heidän avustaan ja pitää perhe- ja ystävyysuhteet normaaleina.

Muista, että voit itse vaikuttaa sinulle myönnettävän henkilökohtaisen avun määrään hakemusta tehdessäsi. Avustustuntien määrää on mahdollista päivittää myös myöhemmin sinulle sopivaksi.

Hakemuksen käsittely ja avun järjestäminen

Vammaispalvelulain mukaan henkilökohtaisen avun hakemus on käsiteltävä viivytyksettä. Päätös pitää saada kuitenkin viimeistään 3 kk sisällä hakemuksen jättämisestä. Päätöksessä on aina oltava perustelut kyseiseen ratkaisuun päätymiselle ja asian käsitelleen henkilön nimi.

Jos hakija ei ole tyytyväinen päätökseen, siihen voi hakea oikaisua kahden viikon kuluessa. Jos taas päätös on halutunlainen, seuraava vaihe on sopivan avustajan etsiminen.

Henkilökohtainen apu voidaan järjestää kolmella eri tavalla:

Avustettava työnantajana

Avustettavan toimiessa itse työnantaja, kunta korvaa hänelle avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kulut ja lakisääteiset maksut.

Julkisen tai yksityisen palvelutarjoajan tuottama palvelu

Kunta voi järjestää avustajapalvelun itse tai ostaa sen yksityiseltä palveluntarjoajalta.

Palveluseteli

Kunnan antamalla palvelusetelillä vaikeavammaisen henkilö voi itse hankkia avustajapalvelut haluamaltaan palveluntarjoajalta.

Miten voi hakea lisää tunteja?

Jos myönnettyjen avustustuntien määrä ei vastaa todellista tarvetta, voit ottaa yhteyttä kuntasi sosiaalitoimeen palvelusuunnitelman tarkistamista varten. Myös asiantunteva avustajapalveluiden tarjoaja voi auttaa sinua tässä.

ONNI on omannäköistä, täyttä elämää

ONNI mahdollistaa yksilöllisen, sujuvan arjen ja turvallisen verkoston jokaisen ihmisen elämään. Arjessa ei kenenkään tarvitse yrittää vain pärjätä, vaan apua voi pyytää ja sitä annetaan. Juuri siinä muodossa kuin sinä sitä tarvitset.

Ota meihin yhteyttä ja sovitaan kuinka voisimme olle avuksi! Autamme mielellämme henkilökohtaisen avun hankkimiseen liittyvissä kysymyksissä, niin tuen hakemisessa kuin sopivan avustajan löytämisessäkin.